

АРХІТЕКТУРА ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Авербах О.Ю.

студентка,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

ДИТЯЧЕ МАЛЮВАННЯ У СУЧАСНІЙ ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ІЛЮСТРАЦІЇ

Дитяча книжкова ілюстрація являє собою специфічне явище. Різноманітність і широта художніх методів ускладнюють об'єднання окремих прецедентів у рамки єдиного стилю. Візуальні рішення і образотворчі прийоми дитячих ілюстраторів дуже різні. Однак ми можемо говорити про сучасну тенденцію до абстрактно-наївної графіки як самостійне явище і розглядати його як специфічний феномен художньої культури, що вимагає пильної уваги і послідовного дослідження.

Один із перших нам відомих дослідників цього питання – це Коррадо Річчі із його книгою «Мистецтво дитини», виданою наприкінці ХІХ сторіччя. Пізніше цю тему розглядали такі вчені як Дж. Селлі, В. Штерн, К. Бюллер, Ж.-А. Люке. Всі ці дослідження є більше психологічно-педагогічними, аніж мистецтвознавчими, проте розкривають питання важливості зв'язку розвитку дитячого візуального сприймання із розвитком образотворчості.

Жорж Брак навмисно експериментував із формою, надихаючись схематичним періодом дитячого малювання. А. Бретон і Ф. Супо були першопроходьцями автоматичного письма, що має схожі риси та спільну природу із малюванням дітей до 2 років, коли осмислення зображеного поступається місцем нескінченному потоку свідомості [1].

Метою статті є дослідження сучасної європейської ілюстрації та її зв'язку із дитячим малюванням як методом осягнення та комунікації. Стаття розкриває питання дитячої творчості як підґрунтя для подальшої рефлексії, а також свідомого використання візуальних і технічних принципів первинних форм малюнку в роботі митця.

Ілюстрація із самого початку свого існування є одним із елементів формування художньо-естетичної культури особистості на рівні із іншими жанрами мистецтва. За весь період розвитку книги, ілюстрування зазнало багатьох змін у стилістиці та принципах роботи із текстом, залишаючись методом художнього вирішення пізнавально-інформативних задач. Як твори мистецтва, авторські книги та ілюстрації покликані доповнювати текст і допомагати читачеві сприймати інформацію, що особливо важливо у дитячій книзі.

Дитяча книжкова ілюстрація, на перший погляд, є відокремленим жанром, але насправді дуже тісно поєднана із розвитком мистецтва взагалі. На початку ХХ століття, теорії біо- та соціогенетизму стали актуальним питанням не лише

для філософів, а й для митців. Дотримуючись твердження про те, що розвиток особистості повторює процес історичного розвитку, прихильники теорії розглядали становлення дитячої творчості як відображення еволюції образотворчого мистецтва [2]. Як наслідок, з'явилися напрямки та течії, такі як дадаїзм, примітивізм і кубізм, що орієнтувалися на елементи дитячого малюнку.

Сьогодні спостерігається відновлення інтересу митців до перших форм малювання та прийомів дитячої творчості. Ця тенденція помітна серед європейських ілюстраторів від кінця 1950-х років і до сьогодні. Її особливість – використання інфантильної стилістики: прості лінії та яскраві кольори імітують дитячу образотворчу практику. Цей прийом наповнений важливим етичним змістом і має на увазі звернення до дітей їхньою власною мовою.

У середині ХХ століття художники східноєвропейської школи Г. Томашевський, А. Мікулка, М. Лейя та К. Пацовска одними з перших почали використовувати стилістику дитячих робіт в оформленні книжок. Найхарактерніші ознаки: схематичність пропорцій людського тіла, відкриті яскраві кольори, відсутність чітких контурів, абстрактність кольорових плям.

Такі ілюстратори, як Ш. Агер, Р. Мурадов, В. Яковлева, Е. Рементер, І. Арсенол, Дж. Берджер та Л. Карлін, свідомо використовують способи візуальної виразності, притаманні малюнкам школярів, але вже у сучасному баченні.

Даний підхід визначає зовсім інше ставлення до книги як до комунікативного медіа, основне призначення якого – поширення інформації між письменником, ілюстратором та читачем. У зв'язку з цим у 2010-х роках стають все популярнішими книги-ігри, базовані на автентичному для дітей досвіді, позбавлених сенсу каракуль та безформних зображень. Як приклад, роботи Ерве Тюлле, в яких він використовує зрозумілі та знайомі для дітей форми, кольори та логіку нарративу [3].

Також, як соціально-культурний феномен, можна розглянути випадки, коли художники переробляють дитячі малюнки, виводячи їх вже на професійний рівень. Ілюстратор Дейв Девріс з 1998 року працює у колабораціях із дітьми, що стало його авторською стилістикою. Це ще раз підтверджує важливість раннього творчого досвіду як для загального розвитку дитини, так і для подальшого занурення у цю сферу професійно.

У сучасному дизайні ми спостерігаємо схильність до використання навмисне дитячого рисунку, акцидентних шрифтів, схожих на дитячу писемність, і контрастних кольорових рішень. Так, наприклад, дизайнерка Катаріна Вієра вирішує серію постерів та ілюстрацій для освітньої інституції Casa da Musica. Цільовою аудиторією навчального закладу є діти, але постери також орієнтовані на їхніх батьків. Таким чином, авторка, за рахунок простоти вирішення площин і актуальності візуальної стилістики з легкістю вступає до діалогу із різними віковими групами.

Якщо розглядати художні матеріали як один із методів, то можна виявити певні закономірності. На перших стадіях малювання діти використовують м'які тактильні матеріали (гуаш, нетоксичні дитячі фарби), що лишають яскраві сліди на поверхнях. Надалі працюють з матеріалами, що дають більшу чіткість зображення та можливість експериментувати із лінією (олійна та суха пастель,

воскова крейда), але все ще залишаються простими у використанні у даному періоді розвитку дрібної моторики. На заключних етапах становлення дитина досліджує складні матеріали, що дозволяють зображати осмислені форми, дотримуватися меж зображення та робочої площини, працювати із деталями – олівці, фломастери, використання пензлів для живописних робіт [4]. Порівнюючи використання цих матеріалів серед дітей і професійних ілюстраторів, доходимо висновку, що, чим більше митець воліє до абстрактно-наївних зображень, тим активніше він використовує матеріали, характерні для початкових форм малювання. І, навпаки, якщо зображення все ще стилістично близьке до дитячої творчості, але має композицію, персонажів або конкретні об'єкти, матеріали стають складнішими.

Таким чином, дитяче малювання широко використовується ілюстраторами не лише як стилістика, а й як метод розвитку авторського стилю. За допомогою інтуїтивного малювання, базових площинних рішень композиції та кольору художники вибудовують якісний і плідний діалог із аудиторією. Такі художні ілюстрації є не просто малюнками у книзі, що супроводжують текст, а зображеннями як творами мистецтва, покликаними доповнювати літературну частину, формувати і виховувати інтерес до навколишнього середовища у дитини. Саме тому сучасні митці ведуть комунікацію на підсвідомо зрозумілій мові.

Список використаних джерел:

1. Бретон А. Магнитные поля / Бретон А., Супо Ф. – М.: Опустошитель, 2012, 114 с.
2. Лампрехт К. Собирайте рисунки детей: воззвание Карла Лампрехта, профессора Лейпцигского университета / Лампрехт К. – М.: Тип. Труд, 1909. – 124 с.
3. Тюлле Е. Жива книжка / Тюлле Е. – К.: Артбукс, 2016, 64 с.
4. Озерова М. О детском рисовании [3 изд.] / Озерова М. – М.: Студия Артемия Лебедева, 2017. – 320 с.

Білень В.В.

студентка,

Ужгородський національний університет

РОМСЬКІ ПОСЕЛЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАКАРПАТТЯ ЯК ОБ'ЄКТ МІСТОБУДІВНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Прагнучи до кращого життя, до європейської спільноти, перед державою та її громадянами виникає купа проблем, яких ми раніше не помічали. Сьогодні гостро постає питання співжиття у багатокультурному суспільстві.

Яскравим прикладом такого співіснування з українським народом є ромське населення України. Роми являються найбільш соціально вразливими, мають купу проблем не тільки на території нашої держави, а й в Європейських країнах,